

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН
Х А Л Қ И Л У В Қ А Р О Р И**

Тошкент шаҳри

2022 йил 6 май

4-1001-2204/10378-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий суди, судья И.Хамраевнинг раислигида, судья ёрдамчиси И.Эгамбердиевнинг котиблигида, “NATURE COTTON” МЧЖнинг “GUGLESHTR GROUP” МЧЖ ҳисобидан 210.420.500 сўм асосий қарз ва 105.210.250 сўм пеняни ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича иқтисодий ишни тарафлардан: даъвогар вакили – В.Соҳибов (ишончнома асосида), иштирокида очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

А Н И Қ Л А Д И:

“NATURE COTTON” МЧЖ (бундан буён матнда даъвогар деб юритилади) ва “GUGLESHTR GROUP” МЧЖ (бундан буён матнда жавобгар деб юритилади) ўртасида 2019 йил 25 декабрда 79-сонли ва 2020 йил 1 мартда П-3-сонли контрактация шартномалари тузилиб, унга асосан даъвогар шартномаларнинг 1.2. ва 1.4. бандларида кўрсатилган миқдордаги пахта хом ашёси ва уруғлик пахтани жавобгарга тайёрлаб бериш, жавобгар эса тайёрланган махсулотни қабул қилиб олиш ҳамда унинг ҳаққини тўлаш мажбуриятини олган.

Даъво аризада келтирилишича, даъвогар томонидан шартнома шартлари тўлиқ бажарилиб, жавобгарга жами 210.420.500 сўмлик махсулот тайёрланиб етказиб берилган бўлсада, жавобгар томонидан тайёрланиб етказилган махсулотнинг ҳаққини тўлаш бўйича мажбурият бажарилмаслиги оқибатида даъвогарнинг олдида қарздорлик юзага келган.

“NATURE COTTON” МЧЖ Тошкент туманлараро иқтисодий судининг 2022 йил 31 январдаги ҳал қилув қарори билан банкрот деб эълон қилиниб, унга нисбатан тугатиш тартиб – таомили қўлланган.

Даъвогар судга мурожаат қилиб, жавобгар ҳисобидан 210.420.500 сўм асосий қарз ва 105.210.250 сўм пеняни ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили даъво талабларини қўллаб-қувватлаган ҳолда, 2020 йил 1 мартда П-3-сонли контрактация шартномаси йўқолганлиги, бироқ тарафлар ўртасида 2020 йил 15 апрелдаги 20/05-141-сонли ҳисоб фактурага асосан жавобгарга 100.000.000 сўмлик махсулот, 2020 йил 7 апрелдаги 20/05-76-сонли ҳисоб фактурага асосан жавобгарга 1.207.500 сўмлик махсулот етказилганлиги тўғрисида тушунтириш бериб, даъвони тўлиқ қаноатлантиришни сўради.

Жавобгар вакиллари суд муҳокамасида иштирок этишмади ва даъво талаблари бўйича ўзларининг фикр ва мулоҳазаларини билдиришмади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг (бундан буён матнда ИПК деб юритилади) 128-моддасига асосан агар суд иқтисодий суд ишларини юритиш иштирокчиси ўзига юборилган ажримнинг кўчирма нусхасини олганлиги ёки ушбу Кодексда назарда тутилган бошқа усулда хабардор қилинганлиги тўғрисида суд мажлиси бошлангунига қадар маълумотларга эга бўлса, ушбу иштирокчи тегишли тарзда хабардор қилинган деб ҳисобланади.

ИПКнинг 170-моддаси учинчи қисмига асосан иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин.

Суд тарафлар вакиллариининг тушунтиришларини тинглаб, иш ҳужжатларини ўрганиб чиқиб, қуйидагиларга асосан даъво талабларини қисман қаноатлантиришни ҳамда ишни кўриш билан боғлиқ суд харажатларини даъво талабларининг қаноатлантирилган қисми бўйича тарафлар зиммасига юклашни лозим топади:

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг (бундан буён матнда ФК деб юритилади) 234-моддаси 1-қисмига асосан

мажбурият — фуқаролик ҳуқуқий муносабати бўлиб, унга асосан бир шахс (қарздор) бошқа шахс (кредитор) фойдасига муайян ҳаракатни амалга оширишга, чунончи: мол-мулкни топшириш, ишни бажариш, хизматлар кўрсатиш, пул тўлаш ва ҳоказо ёки муайян ҳаракатдан ўзини сақлашга мажбур бўлади, кредитор эса — қарздордан ўзининг мажбуриятларини бажаришни талаб қилиш ҳуқуқига эга бўлади.

ФКнинг 234-моддасига асосан, мажбуриятлар — шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқиши назарда тутилган.

Мазкур ҳолда мажбуриятлар контрактация шартномасидан келиб чиққан.

ФКнинг 465-моддасига асосан контрактация шартномасига мувофиқ қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи қишлоқ хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш ёки сотиш учун бундай маҳсулотни харид қиладиган шахсга - тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу маҳсулотни қабул қилиш (қабул қилиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда белгиланган баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Иш ҳужжатларидан аниқланишича, даъвогар ва жавобгар ўртасида 2019 йил 25 декабрда 79-сонли ва 2020 йил 1 мартда П-3-сонли контрактация шартномалари тузилиб, унга асосан даъвогар шартномаларнинг 1.2. ва 1.4. бандларида кўрсатилган миқдордаги пахта хом ашёси ва уруғлик пахтани жавобгарга тайёрлаб бериш, жавобгар эса тайёрланган маҳсулотни қабул қилиб олиш ҳамда унинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олган.

Даъво аризада келтирилишича, даъвогар томонидан шартнома шартлари тўлиқ бажарилиб, жавобгарга жами 210.420.500 сўмлик маҳсулот тайёрланиб етказиб берилган бўлсада, жавобгар томонидан тайёрланиб етказилган маҳсулотнинг ҳақини тўлаш бўйича мажбурият бажарилмаслиги оқибатида даъвогарнинг олдида қарздорлик юзага келган.

“NATURE COTTON” МЧЖ Тошкент туманлараро иқтисодий судининг 2022 йил 31 январдаги ҳал қилув қарори билан банкрот деб эълон қилиниб, унга нисбатан тугатиш тартиб –таомили қўлланган.

Даъвогар судга мурожаат қилиб, жавобгар ҳисобидан 210.420.500 сўм асосий қарз ва 105.210.250 сўм пеняни ундиришни сўраган.

ФКнинг 236-моддасига асосан, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса – иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Суд иш ҳужжатларини ўрганиб, даъвогарнинг даъво талабидаги сумма тўлиқ асосли эканлиги тўғрисидаги хулосага кела олмади. Чунки, даъвогар томонидан судга тақдим этилган ҳужжатларга асосан 2019 йил 25 декабрда 79-сонли шартномага асосан иккита 2020 йил 10 сентябрдаги №06/76-сонли 60.156.500 сўмлик ҳамда 49.038.300 сўмлик № 06/142-сонли ҳисоб-фактуралар ҳар икки тараф томонидан тасдиқланган бўлсада, даъвогар даъво аризасида асос сифатида келтирган 2020 йил 1 мартда П-3-сонли контрактация шартномаси йўқолганлиги, бироқ тарафлар ўртасида 2020 йил 15 апрелдаги 20/05-141-сонли ҳисоб фактурага асосан жавобгарга 100.000.000 сўмлик маҳсулот, 2020 йил 7 апрелдаги 20/05-76-сонли ҳисоб фактурага асосан жавобгарга 1.207.500 сўмлик маҳсулот етказилганлиги тўғрисидаги важлари билан тўлиқ келиша олмайди.

Чунки, 100.000.000 сўмлик маҳсулот етказилганлиги тўғрисидаги 2020 йил 15 апрелдаги 20/05-141-сонли ҳисоб фактура жавобгар томонидан тан олинмаган ва тасдиқланмаган. Қолаверса, даъвогар томонидан судга маҳсулотнинг етказилганлиги тўғрисидаги юк хати ҳам тақдим этилмади.

Вахоланки, ИПКнинг 68-моддасига асосан ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

ИПКнинг 69-моддасига асосан эса далиллар ишда иштирок этувчи шахслар томонидан тақдим этилади.

Шу сабабли суд даъвогарнинг жавобгарга 100.000.000 сўм маҳсулотни тайёрлаб берганлиги тўғрисидаги важлари ўз исботини топмади деган хулосага келиб, даъвонинг ушбу қисмини қаноатлантиришни рад этишни лозим деб топади.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, суд даъвонинг асосий қарздорликни ундириш қисмини қисман 110.402.300 сўмга қаноатлантиришни лозим деб топади.

Шунингдек, даъвогар жавобгар томонидан мажбуриятларнинг ўз вақтида бажарилмаганлиги учун 105.210.250 сўм пеняни ундиришни сўраган.

Ўзбекистон Республикасининг “Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шарномавий-ҳуқуқий базаси тўғрисида”ги қонунининг 7-моддасига асосан хўжалик шартномаси тарафлари тузилган хўжалик шартномалари бўйича зиммаларига олинган мажбуриятларни ўз вақтида ва тегишли тартибда бажаришлари шарт.

ФКнинг 244-моддаси 1-хатбошисига агар қонун ҳужжатлари ёки шартномада назарда тутилган бўлмаса, мажбуриятни бажаришни кечиктиришга ёки уни бўлиб-бўлиб бажаришга йўл қўйилмаслиги қайд этилган.

ФКнинг 333-моддасига асосан, қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланган бўлмаса, жавоб бериши назарда тутилган.

2019 йил 25 декабрда 79-сонли шартноманинг 5.3. бандида товар ҳақини ўз вақтида тўламаганлик учун ҳар бир кечиктирилган тўлов куни учун тўланмаган сумманинг 0,4% миқдорида аммо тўланмаган умумий сумманинг 50% ошмаган миқдорда пеня тўлаши назарда тутилган.

2019 йил 25 декабрда 79-сонли шартнома бўйича жами етказилган маҳсулот бўйича жами 109.194.800 сўм қарздорлик мавжуд эканлиги ҳолатидан келиб чиқиб, пеня суммаси 54.597.400 сўмни ташкил этиши тўғрисида ҳулосага келди.

Бироқ, суд даъвогар томонидан 2020 йил 1 мартдаги П-3-сонли контрактация шартномасининг тақдим эта олмаганлиги ҳамда ундаги мажбуриятларнинг бажарилмаганлиги ҳолати юзасидан пеня ундириш тўғрисидаги талаби қисмини асослай олмаганлиги сабабли суд даъвонинг пеня ундириш тўғрисидаги талабининг қолган қисмини асоссиз деб топиб, уни қаноатлантиришни рад этиш тўғрисида ҳулосага келди.

ФКнинг 326-моддаси талабларига кўра суд, қарздор ва кредиторнинг манфаатларини ҳисобга олиб, кредиторга тўланиши лозим бўлган неустойкани камайтириш ҳуқуқига эга.

Шу сабабли суд жавобгарнинг моддий аҳволини инобатга олган ҳолда даъво талабида сўралган пеня суммасининг асосли деб топилган қисмини 9.000.000 сўмга камайтирган ҳолда қаноатлантиришни лозим деб ҳисоблайди.

ИПКнинг 118-моддасига асосан, суд ҳаражатлари ишда иштирок этувчи шахсларга уларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдorigа мутаносиб равишда юкланиши белгиланган.

Юқоридагиларни инобатга олиб, ФКнинг 14, 234, 236, 244, 326, 333, 449-моддалари, ИПКнинг 118,176-179-моддаларини қўллаб, суд

Қ А Р О Р Қ И Л Д И:

“NATURE COTTON” МЧЖнинг даъво талаблари қисман қаноатлантирилсин.

“GUGLESHTR GROUP” МЧЖ ҳисобидан “NATURE COTTON” МЧЖ фойдасига 110.402.300 сўм асосий қарз, 9.000.000 сўм пеня ҳамда 21.600 сўм почта харажати ундирилсин.

Даъво талабларининг қолган қисмини қаноатлантириш рад қилинсин.

“GUGLESHTR GROUP” МЧЖ ҳисобидан республика бюджетига 3.299.994 сўм давлат божи ундирилсин.

“NATURE COTTON” МЧЖ ҳисобидан республика бюджетига 3.012.621 сўм давлат божи ундирилсин.

“GUGLESHTR GROUP” МЧЖ ҳисобидан Тошкент туманлараро иқтисодий суди фойдасига 21.600 сўм почта харажати ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақалари берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида шикоят қилиш (протест келтириш) мумкин.

